

Rood Verlangen
presenteert

Braam-Hak

Lesbrief bij de voorstelling Braam-Hak

In deze
lesbrief

De voorstelling

Vorbereiding

Sprookjes: doen

Sprookjes: weten

Interviewen

Sprookjesschrijvers

Puzzelen

Tijdens de voor-
stelling

Lezen, luisteren en
internet

Na de voorstelling

Feesten

Sprookjes: wat
vaker voorkomt

Om te noteren

Niet vergeten!

Welkom

Binnenkort speelt muziektheatergezelschap Rood Verlangen met acteur Pieter van Terheijden de voorstelling **Braam-Hak**, een voorstelling gebaseerd op een sprookje van de gebroeders Grimm met Oostenrijkse volksmuziek en muziek van de Tjechische componist Leoš Janáček.

De spelers van Rood Verlangen hopen dat je van de voorstelling gaat genieten en bieden je daarom ter inspiratie en voor-

bereiding deze lesbrief aan.

De voorstellingen van Rood Verlangen hebben als doel het gevoel voor taal, verbeelding en cultuur bij kinderen te stimuleren. Via de vertelkunst, live muziek en theaterspel maakt het jonge publiek kennis met de rijkdom van taal, muziek en beeld. Daarnaast wil Rood Verlangen bijdragen aan de culturele bagage van kinderen, ook m.b.v. deze lesbrief.

Peer Doolaert is verslaggever. Hij is in de hoofdstad op de Jaarlijkse Nationale Braam-Hak, een feest dat al 99 jaar wordt gevierd. Maar wat wordt er nu precies gevierd? Peer gaat op onderzoek uit en vraagt verschillende mensen waarom ze het feest vieren. Niemand kan het hem uitleggen.

Ja, er wordt door mannen met bijlen in een enorme braamstruik gehakt. Maar die struik groeit meteen weer dicht! En wie er doorheen komt krijgt het meisje, zegt men. Alleen is dat nog nooit iemand gelukt. En niemand weet waarom.

Vreemd... maar Peer geeft niet zomaar op! Met een opnameapparaat en microfoon reist hij door het land om het verborgen verhaal achter Braam-Hak te vinden. En wat hij ontdekt, is dat zijn puzzeltocht uiteindelijk eindigt in een sprookje waarin hij zelf een hele belangrijke rol speelt.

*... Maar de jeugd, slappe
watjes zijn het. En maar
feesten. En maar lachen.
Nou, er valt niks te lachen.
En dan die speelgoedbijltjes.
Bah! Vroeger. Toen was het
wel anders. Kerels waren
wij. Met knotsen van bij-
len. 30 kilo de stuk! Hier,
zie je m'n armen? Ze noem-
den me vroeger Bertus Be-
ton! Man, man, toen werd
er gehakt! Braamstruik of
geen braamstruik. We gin-
gen door tot het bittere
eind. Niks feest. Maar de
jeugd van tegenwoordig...
En dan vragen ze je wel
eens: 'Meneer, hebt u ook
wel eens in de struik ge-
hakt?' Man, man...*

Braam-Hak

De voorstelling

De voorstelling Braam-Hak gaat over een verslaggever die tijdens de jaarlijkse feestdag in de hoofdstad verslag komt doen van wat hij ziet en hoort. Het feest, Braam-Hak geheten, lijkt wel wat op onze Koninginnedag, of Koningsdag, zo je wilt. Alleen is Braam-Hak een wat raar feest omdat men eigenlijk niet weet waarom het gevierd wordt.

Onze verslaggever Peer wil echter wel eens weten waarom het feest nou precies gevierd wordt. Dit te meer omdat er over een meisje wordt gesproken die men kan winnen door in een enorme, onoverwinnelijke braamstruik te hakken. En op dat meisje is Peer verliefd geworden, want hij heeft vele prachtige portretjes van haar gezien. Omdat het feest al

bijna een eeuw oud is, weten slechts enkele mensen nog iets te melden over het oude, waargebeurde verhaal waar Braam-Hak op gebaseerd is. En het is de uitdaging voor Peer om stukjes van dit verhaal als een soort puzzel in elkaar te laten vallen, zodat hij misschien ooit zal weten hoe dat nou zit met dat meisje. En waar ze is. Als ze nog leeft, ten minste...

Vorbereiding 1

Ken je televisie? Vast wel! Maar ken je theater? Eigenlijk is theater een soort televisie waar publiek bij zit. En dat zorgt voor best wat verschillen. Denk er maar eens over na.

- Wanneer wordt 'het programma' gemaakt?
- Kun je iets doen aan het geluid?
- Kun je 'het programma' stopzetten?
- Waar speelt het kijken zich af?
- Wie kijken er met je mee?
- Zit je altijd vooraan?
- Stoor je 'het programma' door lawaai te maken of veel te bewegen?
- Geef je applaus na afloop?

Sprookjes: doen

Waslijn

Braam-Hak is gebaseerd op een sprookje, dus we gaan eens even stilstaan bij sprookjes. Je kent er vast wel een paar.

Knip uit een stevig stuk papier een driehoekig vlaggetje. Maak hierop

een tekening over een sprookje. Hang alle vlaggetjes naast elkaar aan een sprookjeswaslijn in de klas.

Of... maak grote letters van papier en teken hierop onderwerpen die beginnen met deze let-

ter en die iets met een sprookje te maken hebben. Bijvoorbeeld de *appel* van Sneeuwwitje op de A, de *boze wolf* op de B, en de *heks* uit Hans en Grietje op de H. Hang alle letters aan de waslijn of doe ze op een prikbord.

Sprookjes: weten

De sprookjeswereld wordt bewoond door vaak terugkomende verhaalfiguren, zoals:

- Keizers, koningen, prinsen en prinsessen. Waarbij de prins meestal het leven van de prinses redt.
- Elfen, kabouters, draken en geesten. Die niet altijd even behulpzaam zijn.
- Heksen, feeën en tovenaars in alle soorten en maten.
- Sprekende dieren, zoals de wolf uit Roodkapje of de wolf en de zeven geitjes.

- Kinderen die vaak door slim of dapper te zijn problemen oplossen. Soms met raad en daad geholpen door een fee of een oude wijze man.

Opvallend is dat de hoofdpersonen vaak geen echte naam hebben. Hebben ze dat wel, dan wijst deze meestal op een bepaalde eigenschap (Sneeuwwitje, Roodkapje, Goudlokje, BontePels) of de naam is juist heel gewoon (Hans en Grietje). Daarmee staat de gewone mens centraal.

Sprookjes volgen vaak hetzelfde soort patroon:

- Een wanhopige, eenzame jonge man of vrouw,
- verbannen uit het ouderlijk huis,
- wordt na verschillende testen en tegenslagen,
- gered door of herenigd met iemand die hij of zij liefheeft.

Assepoester en *BontePels* zijn mooie voorbeelden van dit patroon.

Vorbereiding 2

Ben je nog niet uitgepraat over theater? Of ken je iemand die nog nooit naar theater is geweest? Vertel dan iets over jouw eigen ervaring.

- Welke voorstelling heb je ooit gezien?
- Wat kun je over de voorstelling vertellen? Hoe was het?

- Wat vond je het mooist of stomst? Waarom?
- Waar vond het plaats?
- Waren er veel mensen?
- Droegen de acteurs kostuums? Waarom doen ze dat?
- Was er een decor? Is dat er altijd?
- Ken je nog andere theatervormen, zoals een concert, musical, opera of straattheater?

Thema: interviewen

Peer is verslaggever en journalist. Journalisten willen graag het een en ander weten over het hoe en waarom over van alles en nog wat. Een manier om dingen te weten te komen is mensen interviewen. Wat is interviewen? Dat is vragen stellen aan iemand over bijvoorbeeld een gebeurtenis, een hobby of zijn leven. En eventueel schrijf

je de antwoorden daarvan op om een soort verslag te krijgen. Interviewen kan iedereen. Ook jij.

Doe maar eens een interview met iemand uit je klas. Jij bent dan de interviewer en de ander geeft antwoorden op jouw vragen. Je kunt de ander interviewen over bijvoorbeeld zijn hobby, zijn ouders, zijn laatste zo-

mervakantie, zijn school, zijn huisdier, zijn dromen enz.

Van de antwoorden kun je een *beeld*verslag maken. Je zoekt plaatjes uit tijdschriften die passen bij de antwoorden die je gekregen hebt. Zo krijg je een *beeld* van de geïnterviewde.

Auke Reuvers
(klarinet) en
Nico-Jan Beckers
(accordeon)

Voorbereiding 3

Kunst snappen is lang niet altijd makkelijk. Wanneer is iets een meesterwerk? Wanneer vind je iets mooi of juist lelijk? Kunst stelt vaker vragen dan dat het antwoorden geeft. Soms ervaart de één deze vragen wel en de ander niet. Kun je oefenen om meer uit kunst te halen? Ja hoor, dat kan!

Rood Verlangen daagt je uit om kunst te ondergaan. Zij stelt met haar voorstellingen vragen waar niet altijd di-

rect een antwoord op is. Daarom wordt soms een wat moeilijker taal gebruikt of vinden er onlogische gebeurtenissen plaats. En soms wordt een deel van de informatie zelfs verzwegen, dan moet je fantasie aan het werk. Daarmee laat een voorstelling zich niet altijd meteen snappen, maar spreekt het je wel aan op je gevoel en je vermogen om vragen te stellen.

Rood Verlangen maakt voorstellingen voor de jongste kinderen waarbij ze hen vooral willen 'vervoeren'. Of de kinderen het verhaal van de voorstelling na afloop kunnen navertellen, vinden de theatermakers niet meteen het allerbelangrijkste.

Rood Verlangen probeert vooral die jongste kinderen tijdens een voorstelling de emoties en fantasie in het 'hier en nu' te laten meeleven.

Bekende sprookjes van de Gebroeders Grimm:

- *Assepoester*
- *Hans en Grietje*
- *Bontepels*
- *Ezeltje strek je*
- *De wolf en de zeven geitjes*
- *Doornroosje*
- *Het dappere kleermakertje*
- *Raponsje*
- *De Bremer stadsmuzikanten*
- *Sneeuwwitje*
- *Vrouw Holle*
- *Roodkapje*
- *Repelsteeltje*

Sprookjes: doen

Sprookjesboom

Plaats een mooie tak in de klas. Spuit hem zilver of goud, hang er lampjes in en zet hem in een emmer zand.

Versier de boom door er allerlei voorwerpen in te hangen, zoals:

- Letters

Knip alle letters uit het woord SPROOKJES-BOOM of de zin ER WAS EENS uit papier. Versier de letters met glitter of een goud- of zilver-schrijvende pen.

- Voorwerpen

Zoek thuis naar voorwerpen die met een sprookje te maken heb-

ben. Vind je niks? Knutsel dan zelf iets moois en hang het in de boom.

- Boomblaadjes

Knip uit wit of gekleurd papier grote boomblaadjes. Maak op het blad een tekening of schrijf er een sprookjeswoord of een mooie zin uit een sprookje op.

Sprookjesschrijvers

Sprookjes zijn eeuwenoude verhalen die van vader op zoon en van moeder op dochter werden verteld. En dat in alle landen van de wereld. Pas toen er boeken en later televisie kwamen, gingen mensen minder vaak verhalen vertellen. Wel zijn er nu talloze 'verhalen' op televisie te zien. Denk aan films, soaps, documentaires en het journaal.

In de 19e eeuw werden de mensen er zich steeds meer van bewust dat de volksverhalen en sprookjes die men vertelde cultuurerfgoed waren en op schrift vastgelegd moesten worden. Zo had je de gebroeders Grimm uit Duitsland die vele sprookjes hebben verzameld en opgeschreven.

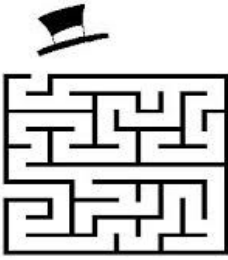
In Denemarken leefde ene Hans Christian An-

dersen. Deze schrijver, die eigenlijk toneelspeler wilde worden, verzamelde ook sprookjes, maar het bijzondere aan Andersen was dat hij ook zelfbedachte sprookjes schreef. En vaak zelfs voor volwassenen! Zijn sprookjes zijn nogal eens een beetje triest en gaan vaak over de minder geslaagden onder ons.

Thema: puzzelen

help de sneeuwman zijn hoed te vinden!

Peer Doolaert komt als verslaggever maar een paar mensen tegen die hem iets kunnen vertellen over het ware verhaal achter Braam-Hak.

Peer moet maar zien of hij met deze paar fragmenten er nog achter kan komen hoe het een en ander zit. Lost hij de puzzel op, vallen de stukjes in elkaar?

Puzzelen is een uitdaging voor je verstand. Maar het kan ook een heel mooi spelletje zijn: Wie lost het raadsel op? Natuurlijk bestaat er de legpuzzel, maar wat dacht je van kruiswoord-

puzzels, suduko's, rekensommen, woordspelletjes, geheimcodes, galgje enz? Allemaal puzzels dus.

Je kunt ook zelf puzzels maken en ze door een ander op laten lossen. Bijvoorbeeld waar gaan deze woorden over:

Omlaag * Lift * Winter * Snel * Benen * Stokken

Oplissing: skiën

Vorbereiding 4

Een muzikale vertelvoorstelling is niet hetzelfde als een musical of toneelstuk. De acteur is de enige die tekst heeft en vertelt zijn verhaal met woorden. De muzikanten vertellen het verhaal met muziek. Heb jij wel eens een verhaal verteld? Met woorden? Met gebaren? Denk je dat je het durft? Laat maar eens horen! Of zien!

- Wat heb je vandaag als eerste gedaan? En daarna?
- Waar zijn je schoenen in hun hele schoenenleven al geweest?
- Wat hebben je handen vandaag meege maakt?
- Wat gebeurt er op die ene tekening in het boek dat je nu leest?

Tijdens de voorstelling

Elke voorstelling wordt gemaakt door twee belangrijke groepen:

1. de spelers, die op het podium staan
2. en het publiek dat in de zaal zit.

Moet iedereen iets doen dan? Ja, eigenlijk wel.

De spelers spelen en vertellen hun verhaal. En jij? Jij luistert en kijkt. Als de spelers er een potje van maken, vind jij de voorstelling vast heel stom. Maar als jij slecht luistert en

kijkt, hebben de spelers (en andere mensen in de zaal) daar last van. Een mooie voorstelling maak je dus samen!

Goed luisteren en kijken doe je door aanwezig te zijn zonder dat te laten merken. Je loopt niet door de zaal, je kraakt niet met papiertjes, je belt niet met je mobieltje, je frummelt niet aan het klittenband van je schoenen en je kletst niet met de mensen om je heen.

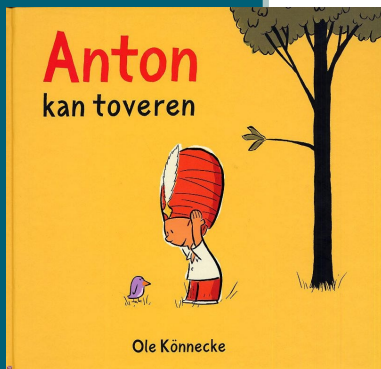
Mag je dan helemaal niks tijdens een voorstelling?

Natuurlijk wel. Het verhaal kan je ontroeren, het kan spannend zijn of heel grappig. Al die emoties mag je beleven en tonen.

De spelers vinden het fijn om te zien dat de voorstelling je raakt.

Prentenboeken

Prentenboeken zijn voor de jongste kinderen natuurlijk de uitgelezen mogelijkheid om kennis te maken met beeld, verhaal en taal. Daarom is het goed te weten dat er ieder jaar weer de nationale voorleesdagen zijn waarbij een nationale jury het Prentenboek van het Jaar kiest. Voor bijvoorbeeld het jaar 2009 was dit de selectielijst van de prentenboeken uit dat jaar:

1. Welterusten Dikkie Dik / Jet Boeke (Gottmer)
2. Muis in het ziekenhuis / Lucy Cousins (Leopold)
3. Eén muisje kan geen optocht zijn / Lida Dijkstra (Gottmer)
4. Broertjes / Mylo Freeman (Maopé)
5. Balotje op vakantie / Yvonne Jagtenberg (Leopold)
6. De Lamboeroe / Diana Kimpton (De Vries-Brouwers)
7. Anton kan toveren / Ole Könnecke (Gottmer)
8. Aankleden met Fien en Milo / Pauline Oud (Clavis)
9. Mijn trui / Audrey Poussier (Van Goor)
10. Waar is papa / Marianne Witvliet (Mozaïek Junior)

Na de voorstelling

Heb je van de voorstelling genoten? Wil je je gedachten en gevoelens over wat je hebt gezien delen?

Heel goed, want er zijn vast klasgenootjes die hetzelfde hebben gevoeld, of juist iets heel anders. Of ze hebben iets gezien dat jou niet is opgevallen. Misschien heb je een vraag en weet iemand het antwoord. Ga er maar eens goed voor zitten en...

- Praat over de voorstelling
- Praat over de thema's Interviewen, Puzzelen en Feesten
- Lees sprookjes of luister naar een muzikale vertelling
- Maak een tekening of ander kunstwerk over de voorstelling
- Speel of vertel een stukje na, samen of alleen

Thema: feesten

Braam-Hak is een feest dat jaarlijks wordt gehouden in de hoofdstad waar Peer Doolaert op bezoek is. Maar wat er precies gevierd wordt dat is nou juist de vraag.

Hoe zit dat met onze feesten? Welke feesten kennen we?

We hebben o.a. ons verjaardagsfeest, koninginndag of koningsdag, carnaval, 5 mei, kerstmis, pasen

en sinterklaas. Wat wordt er dan precies bij voornoemde feesten gevierd? Wat zijn dan de gebruiken en tradities? Vieren we ook wel eens gewoon een feestje? En ken je ook feesten uit andere landen die we bij ons (bijna) niet vieren? Is er ook een feest waar je een hekel aan hebt? Bestaan er treurige 'feesten'? En welke feesten zijn al heel oud?

Van alle feesten die er zijn

kun je een enorme feesttaart maken. Niet om op te eten, maar om naar te kijken: maak met de hele klas een hele grote ronde kartonnen bodem, verdeel hem in acht taartpunten en versier iedere punt met plaatjes van een specifiek feest. De plaatjes kunnen uit tijdschriften enz. komen, maar zelf geschoten foto's of tekeningen zijn natuurlijk ook van harte welkom. Als de taart maar feestelijk en uitbundig wordt!

Sprookjes: wat vaker voorkomt

In sprookjes gaan de verhalen vaak over dappere helden of hoofdpersonen die een reis (moeten) maken, waarbij wonderlijke gebeurtenissen plaats vinden en waarbij bepaalde zaken driemaal voorkomen.

Dapper

- De gelaarsde kat
- Hans en Grietje
- Duimelijntje
- Het lelijke jonge eendje
- Assepoester
- Het dappere snijdertje
- De Bremer stadsmuzikanten

- De kleine zeemeermin
- Klein Duimpje
- De tondeldoos

Op reis

- De gelaarsde kat
- Duimelijntje
- Het lelijke jonge eendje
- De witte slang
- Het standvastige tinnen soldaatje
- De Bremer stadsmuzikanten
- Tafeltje dek je, ezeltje strek je, knuppel uit de zak!
- Gelukkige Hans

Wonderen

- De gelaarsde kat

- De twaalf broers
- De witte slang
- Assepoester
- De kleine zeemeermin

Drie

- De gelaarsde kat
- Duimelijntje
- De witte slang
- De tondeldoos
- Het dappere snijdertje
- Repelsteeltje
- Sneeuwwitje
- Tafeltje dek je, ezeltje strek je, knuppel uit de zak

Internet

www.nationalevoorleesdagen.nl

- Kerntitels voorleesdagen
- Voorleestips
- Tips voor een voorleesontbijt

www.kinderpleinen.nl

- Klik op *Nationale Voorleesdagen* voor informatie en suggesties
- Klik op *Sprookjes* voor informatie en suggesties

www.denjobi.com/voorlezen/

- Kijk en luister sprookjes

www.roodverlangen.nl

- Het gezelschap en al haar voorstellingen

Luisteren

Muzikale vertellingen van Bart Moeyaert

- Luna van de Boom
- De Schepping
- Olek schoot een beer en kwam met een veer op zijn muts weer thuis

Muzikale vertelling van Toon Tellingen

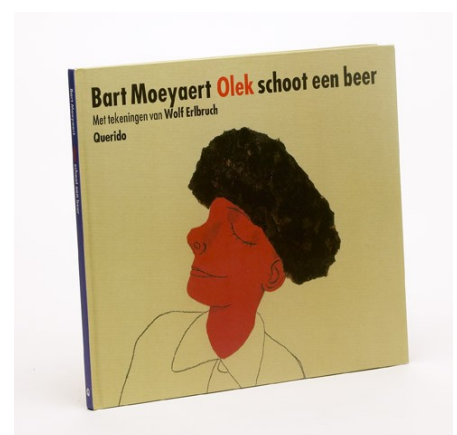
- Pikkuhenki

Kinderopera's van Frank Groothof

- Zeven beroemde opera's bewerkt voor kinderen

Muzikale sprookjes

- Peter en de Wolf (Prokofiev)
- De geschiedenis van de soldaat (Stravinsky)
- L'histoire de Babar (Poulenc)

Braam-Hak

Om te noteren

Mijn groep gaat naar **Braam-Hak** op

Dag: _____

Tijd: _____

Locatie: _____

Niet vergeten!

- Voor groep 3-6
- Duur ca. 45 minuten
- Rood Verlangen is ca. een uur voor aanvang aanwezig
- Contactpersoon voor opvang van de spelers
- Houd rekening met een op- en afbouwtijd
- Speelplek in een afgesloten speellokaal, sporthal e.d.
- Tochtvrije zaal van min. 18 graden Celsius
- Voorkom storende geluiden van buiten, bijv. schoolpauzes
- Speelvlak van min. 6m diep x 7m breed x 3m hoog
- Zet zelf alvast banken/stoelen/tafels klaar (geen matten)
- Tribunegewijs opbouwen, Rood Verlangen helpt graag
- Jassen blijven buiten de zaal
- Wees op tijd!

